

Sammanfattning av granskningsrapport som Eltels styrelse beställt från advokat Axel Calissendorff

Den 21 februari 2017 utsåg styrelsen i Eltel AB advokat Axel Calissendorff till särskild granskningsman, oberoende i förhållande till Eltel, dess ledning och alla större aktieägare, att utreda bakomliggande sakförhållanden och ansvarsfrågor avseende de omständigheter, hänförliga till sju olika projekt i olika länder, som föranlett tre vinstvarningar avseende räkenskapsåret 2016. Detta är en sammanfattning av allt väsentligt för aktieägarna av slutsatser och bedömningar av den granskningsrapport Eltels styrelse tagit del av och som översiktligt presenterades av advokat Axel Calissendorff på årsstämman den 1 juni 2017.

Huvudsakliga skäl till vinstvarningarna

Betydande medveten riskexponering på grund av ambitiösa expensionsmål

Eltel-koncernen har redan före börsintroduktionen i februari 2015 haft mycket ambitiösa mål vad gäller expansion, vinst och vinstmarginal genom organisk tillväxt och förvärv på delvis nya och hårt konkurrensutsatta marknader. Den höga risknivå som redovisades bl.a. i det s.k. IPO-prospektet inför börsintroduktionen hade bort föranleda ett särskilt fokus på pågående projekt och löpande riskbedömningar i syfte att företa adekvata reserveringar. De gjorda reserveringarna har varit alltför låga och har i flera fall skett för sent.

Otillräcklig omsorg vid förberedelse för avgivande av anbud och ingående av avtal

Avtalen i flera av de projekt som granskats har föregåtts av otillräcklig omsorg vad gäller kartläggning av kostnader och risker för fördyrande omständigheter inför avgivandet av anbud och deltagande i därpå följande auktionsprocesser. Kostnadsposter som hade bort beaktas inför anbudens lämnande har utelämnats eller underskattats. Avtalen har i flera fall ingåtts med påfallande låga marginaler. Långtgående ambitioner att vinna anbudstävlingar även i hårt utsatta konkurrenssituationer har i några fall

pressat prissättningen och föranlett andra oförmånliga villkor i de slutliga avtalen. Några projekt har också medfört stora, sedermera realiserade valutarisker.

Brister i genomförande av projekten

Genomförande av projekten har varit kantade av olika svårigheter såsom brister i ledningen av projekten, oplanerade byten av projektledare och annan nyckelpersonal, bristande kompetens och erfarenhet vid genomförandet av projekten samt otillräckliga resurser för att i tid kunna slutföra avtalsenliga åtaganden. Härtill kommer tekniska problem, såsom att nödvändig tillgång till mark för att i tid kunna utföra projektarbeten eller företa transporter inte säkerställts. Genomförandet av projekten har också försvårats, fördyrats och försenats av omständigheter helt utanför Eltels kontroll på sätt som inte kan motivera annan kritik i denna granskningsrapport än sådan som är hänförlig till den finansiella rapporteringen. Kritiken i den delen är emellertid allvarlig.

Dokumentationen av och avtalsskrivningen rörande de ändrings- och tillägsarbeten som typiskt sett är av stor vikt för ett lyckosamt genomförande av ett projekt har i flera fall varit otillräcklig, vilket har medfört stora svårigheter att få betalt för vad arbetena varit värda i rätt tid. Det har också bidragit till betydande svårigheter att, under den tid då projekten pågått, värdera projekten och att löpande ta ställning till behovet av reserveringar.

Brister i kontrollsystemet

Koncernens egna kontrollsystem har i formell mening varit omfattande och detaljerat utformade, men så generella att de hade kunnat passa i stort sett vilket företag som helst. Ett adekvat fokus på med verksamheten särskilt förenade risker har alltså saknats. Kontrollsystemet har därtill i betydande utsträckning inte följts i praktiken. Det har förekommit betydande avvikelser från vad som anges i bolagsstyrningsrapporten i årsredovisningen för 2015. Dessutom har det förekommit avvikelser från bolagets interna kontrollsystem. Det gäller också arbetsordningen, instruktionerna till revisions- och ersättningsutskotten och instruktionen till verkställande

direktören. Koncernen har saknat internrevision och ersättande "egenkontroll" har varit otillräcklig.

Det har förekommit brister av systematisk karaktär i intern och extern rapportering. Tillämpliga regler i IFRS (IAS) om hur avräkning i projekt ska tillgå har i betydande utsträckning inte följts och det har inom organisationen förekommit otillräcklig kunskap om reglernas närmare innebörd och avsedda tillämpning. Det har medfört respektive bidragit till att reserveringar i flera fall inte har skett alls eller i den utsträckning och så skyndsamt som skulle ha blivit fallet vid en korrekt tillämpning av regelverket. Nu redovisade omständigheter gäller primärt räkenskapsåret 2016.

Företagskulturen

Eltels företagskultur har präglats av att de som har haft det yttersta ansvaret i företaget för att göra riskbedömningar och ta ställning till behovet av reserveringar i det längsta har eftersträvat att uppnå alltför ambitiösa högt uppsatta mål. Granskningen ger vid handen att bristande lyhördhet för väl motiverade synpunkter och värderingar som redovisats av underlydande personal på olika nivåer har varit ett centralt element i företagskulturen. Konstruerade skäl har anförts för att undvika eller begränsa sakligt och rättsligt motiverade reserveringar eller skjuta på dem på framtiden. Olika skäl kan ha motiverat detta förhållningssätt, men det mest framträdande och flera gånger uttalade är farhågor kring att en riktig redovisning av projekten skulle medföra avvikelser i förhållande till de s.k. "financial covenants" som gällde i förhållande till långgivande banker, i kombination med farhågor för följdverkningar av vad sådana avvikelser skulle kunna medföra. De som haft det yttersta ansvaret har undanhållit styrelsen, revisionsutskottet och revisorerna central information, vilket högst avsevärt har försvårat den granskning som ankommit på dessa bolagsorgan. Det har påverkat möjligheterna att lämna marknaden rättidig och korrekt information.

Bedömning av ansvar och skuld

Den verkställande direktören och koncernchefen Axel Hjärne

Den enskilda person som bär det klart tyngsta ansvaret för de fel och brister som redovisas i denna rapport är Axel Hjärne, verkställande direktör och koncernchef i Eltel AB från 2009 t.o.m. den 18 september 2016. Han har i flera skilda väsentliga hänseenden brustit i fullgörandet av sina uppgifter och sina plikter som verkställande direktör såsom de anges i aktiebolagslagen, Eltels bolagsstyrningsrapport, instruktionen till verkställande direktören och verkställande direktörens anställningsavtal. Det finns anledning att se mycket allvarligt på att Hjärne medverkat till att bolaget har underlåtit att i tid och med erforderliga belopp verkställa reserveringar för att fullgöra vad som ålegat bolaget enligt IFRS (IAS). Han har också undanhållit styrelsen och revisionsutskottet och revisorerna väsentlig information om risker och behov av reserveringar; information som enligt vad som framkommit under utredningen han har känt till. Det är omvittnat av flera väl insatta personer att Hjärne haft mycket ingående kännedom, även på detaljnivå, om de projekt som bedrevs i koncernen. Vad som förevarit kan innefatta brott mot en eller flera straffbestämmelser i brottsbalken, men de uppgifter som framkommit inom ramen för Axel Calissendorffs granskning ger inte underlag för att uttala någon säker ståndpunkt härvidlag. Vad som framkommit gör att styrelsen enligt advokat Axel Calissendorff bör överväga att hithörande frågor blir föremål för ytterligare utredning. Hjärne har, till skillnad från alla andra, sammantaget drygt 20 personer, som tillfrågats valt att inte ställa sig till förfogande för en intervju med advokat Axel Calissendorff och han har endast i begränsad utsträckning bidragit till utredningen inom ramen för den särskilda granskningen. Det har försvårat utredningen och kan ha inverkat negativt på kvaliteten på denna.

Advokat Axel Calissendorff avstyrker att Axel Hjärne av årsstämman beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen 2016.

Styrelsens ordförande Gérard Mohr; samt styrelsens övriga ledamöter

Styrelsens hantering av riskbedömningar och behov av nedskrivningar i projekten har brustit dels genom att styrelsen inte fått erforderlig information för att kunna göra adekvata riskbedömningar när det gäller verksamhetens utveckling. Styrelsen har inte heller proaktivt verkat på sätt som rimligen kan begäras med hänsyn till den höga risknivån i

verksamheten. Gérard Mohr var ordförande i styrelsen från 2011 t.o.m. den 8 november 2016. Gérard Mohr bär i denna egenskap ett särskilt ansvar för den bristande proaktiviteten (8 kap. 17 § ABL jämfört med 8 kap. 4 och 5 §§ ABL, avdelning III punkt 6 i Svensk kod för bolagsstyrning samt styrelsens arbetsordning). Han var den ende bland styrelsens ledamöter som hade en lång erfarenhet av projekt av den karaktär som bedrivs i koncernen och av projektredovisning och han är sammantaget underkastad ett strängare ansvar än styrelsens övriga ledamöter. Styrelsens övriga ledamöter kan, enligt advokat Axel Calissendorff, inte heller undgå kritik, men kritiken mot dem är inte lika allvarlig.

Gérard Mohr har i stor utsträckning visat sig sakna tillräcklig kunskap om flera av de i denna granskningspromemoria granskade projekten och han har visat sig inte kunnat ge en riktig och träffande bild av omfattningen och karaktären på reserveringarna, låt vara att han vidgått att de varit otillräckliga. Hans konkreta kunskap om den affärsmässiga verksamheten, som varit föremål för Axel Calissendorffs granskning, har varit otillräcklig för att bidra till att belysa och bedöma risker och reserveringsbehov på ett adekvat sätt. Gérard Mohr har inte tillräckligt fokuserat på en av sina mest centrala huvuduppgifter, att fortlöpande göra en allsidig omsorgsfull kritisk utvärdering av verkställande direktörens insatser. Inte heller har en tillräckligt kritisk granskning av risker och reserveringsbehov i projekten förekommit i styrelsen. Gérard Mohr kan inte undgå allvarlig kritik. Frågan om ansvar kan och bör utkrävas av honom bör enligt advokat Axel Calissendorff bli föremål för ytterligare utredning och överväganden. Det har emellertid inte framkommit någonting under utredningen som grundat misstanke om att Gérard Mohr under sin tid som styrelsens ordförande gjort sig skyldig till brott.

Advokat Axel Calissendorff avstyrker att årsstämman beviljar Gérard Mohr ansvarsfrihet för förvaltningen 2016, men finner inte skäl att avstyrka ansvarsfrihet för styrelsens övriga ledamöter.

Tidigare CFO:n och affärsområdeschefen för Krafttransmission

CFO:n har, som direktrapporterande till verkställande direktör Axel Hjärne,

haft huvudansvaret för föredragningen av frågor om risker, reserveringsbehov och finansiell rapportering i revisionsutskottet. Han har undanhållit revisionsutskottet och Etel's huvudansvarige revisor och hans medarbetare information som han känt till och som med stor sannolikhet hade föranlett tidigare och mer adekvata reserveringar och annan, tidigare och riktigare marknadsinformation. Frågan om han gjort sig skyldig till brott bör bli föremål för ytterligare överväganden. Den tidigare CFO:n har lämnat sin befattning vid Etel.

Affärsområdeschefen för Krafttransmission har haft en utsatt position. Han har vid minst tre tillfällen tydliggjort att han inte tror på ledningens uppfattning om lägre reserveringsbehov i projekten än vad han och medarbetarna i projekten förordar, utan att det synes ha gjort någon skillnad. Mot honom kan riktas kritik mot att han i alltför stor utsträckning har hindrat reserveringar som varit motiverade och som har förordats av ledningarna i projekten och annan underställd personal. Han har inte klarat den mycket svåra uppgiften att stå emot ett hårt tryck från VD och CFO. Den tidigare affärsområdeschefen har lämnat sin befattning vid Etel.

PwC och den huvudansvarige revisorn Niklas Renström

Öhrlings Pricewaterhousecoopers AB (PwC) och den huvudansvarige revisorn Niklas Renström kan inte undgå kritik när det gäller de riskbedömningar som skett och som varit en central fråga i revisionen. Revision av vinstavräkning i projekt innefattar många svåra överväganden även för en erfaren och omsorgsfull revisor. Uppgiften försvåras avsevärt om uppgifter som ska utgöra underlag för revisionen från berörd personal utelämnas eller är oriktiga. Niklas Renström är vilseledd av CFO och VD. Även med beaktande härav har han varit för passiv och godtagit uppgifter och redovisning i strid mot IFRS (IAS). Niklas Renström har bl.a. godtagit projektredovisning i strid mot det detaljerade regelverk som föreligger. Detta har medfört att delårsrapporten för Q3 2016 inte ger den rättvisande bild som krävs enligt IFRS (IAS). Han har inte fångat upp och därför inte heller värderat att det systematiskt förekommit helt andra uppfattningar bland berörda med god insyn i projekten som inte hör sammats av företagsledningen och därför inte heller att företagsledningen inte hade kunnat anföra godtagbara skäl enligt

IFRS (IAS) för sina beslut att inte verkställa reserveringen eller göra det i mindre utsträckning än vad redovisningsreglerna kräver. Niklas Renström kan därför inte undgå relativt allvarligt kritik.

Advokat Axel Calissendorff har övervägt att rekommendera att Niklas Renströms handlande ska bli föremål för Revisorsnämndens granskning, men han har valt att inte föreslå detta då det framstår som osannolikt att Revisorsnämnden skulle meddela disciplinpåföljd. Hans bedömning är att de brister som framkommit i granskningen inte heller kan föranleda skadeståndsskyldighet. Någon skadeståndsgrundande oaktsamhet har enligt advokat Axel Calissendorff inte förekommit. Däremot anser han att den kritik som redovisas vid en samlad bedömning motiverar byte av huvudansvarig revisor. Huruvida byte av revisionsfirma är motiverat, som han lutar åt, innefattar ställningstaganden till olägenheter och kostnader förenade med en upphandling av revisionstjänster. Dessa överväganden bör lämpligen ankomma valberedningen efter hörande av styrelsen.

Sedan advokat Axel Calissendorff muntligen redovisat sin bedömning enligt ovan för styrelsen och valberedningen har valberedningen initierat ett byte av huvudansvarig revisor. Valberedningen aktualiserar däremot inte frågan om byte av revisionsfirma till årsstämman 2017.

Styrelsen kommer att gå igenom granskningsrapporten och överväga om ytterligare åtgärder är motiverade.

Stockholm den 1 juni 2017

Styrelsen för Eltel AB